

Sadržaj

I Mesto i uloga mikroekonomije u opštoj ekonomskoj teoriji3

1. MESTO I ULOGA MIKROEKONOMIJE U OPŠTOJ EKONOMSKOJ TEORIJI..... 4

 Uvod 4

2. OSNOVNE METODOLOŠKE KARAKTERISTIKE ISTRAŽIVANJA U MIKROEKONOMIJI..... 11

 2.1 RACIONALNOST I EKONOMSKI INTERES 11

 2.2 EKONOMSKA EFIKASNOST I OPTIMALNOST 13

 2.3 EKONOMSKA RAVNOTEŽA..... 14

3. FUNDAMENTALNE KATEGORIJE MIKROEKONOMIJE 15

 3.1 POJAM TRŽIŠTA 16

 3.2 TRŽIŠNI AKTERI: POTROŠAČKE JEDINICE 17

 3.3 TRŽIŠNI AKTERI: PROIZVOĐAČKE JEDINICE..... 18

 3.4 OBLICI TRŽIŠTA I KONKURENCIJE 18

 3.5 FUNKCIJA TRŽIŠNE TRAZNJE..... 20

 3.6 FUNKCIJA TRŽIŠNE PONUDE I TZV. MARŠ, OV KRST..... 21

 3.7 RAVNOTEŽNA I TRŽIŠNA CENA..... 22

4. BITNE RELACIJE U ODNOSIMA DRUŠTVA I PRIVREDE SA ASPEKTA MIKROEKONOMSKE ANALIZE..... 25

II Teorija ponašanja potrošača i teorija tražnje28

1. MEĐUZAVISNOST TEORIJE PONAŠANJA POTROŠAČA I TEORIJE TRAZNJE..... 29

2. MODELI PONAŠANJA POTROŠAČA..... 32

3. TEORIJA KARDINALNE KORISNOSTI..... 34

 3.1. OSNOVNI POJMOVI KORISNOSTI..... 35

 3.2. MAKSIMIZACIJA UKUPNE KORISNOSTI POTROŠAČA U SLUČAJU VIŠE PROIZVODA 37

 3.3. KARDINALNA KORISNOST I KRIVA TRAZNJE..... 39

4. TEORIJA ORDINARNE KORISNOSTI..... 41

4.1.	TEORIJA ORDINARNE KORISNOSTI I AKSIOMI PONAŠANJA POTROŠAČA	41
4.2.	PRAVILNE KRIVE INDIFERENTNOSTI I PRINCIPI PONAŠANJA POTROŠAČA	43
4.2.1.	Princip monotoniteta ili dominacije	43
4.2.2.	Princip neegzistiranja leksikografskog rangiranja preferencija	43
4.2.3.	Princip nepostojanja eksternalija u potrošnji	43
4.2.4.	Princip stroge konveksnosti sistema preferencija	44
4.3.	KRIVE INDIFERENTNOSTI NEPRAVILNOG OBLIKA	46
4.4.	FUNKCIJE ORDINARNE KORISNOSTI - ANALITIČKI INSTRUMENTARIJUM	50
4.5.	GRANIČNA KORISNOST I GRANIČNA STOPA SUPSTITUCIJE	52
4.6.	GRANICE POTROŠAČEVOG IZBORA - BUDŽETSKA LINIJA	53
4.7.	OPTIMIZACIJA POTROŠAČEVOG IZBORA	57
5.	POTROŠAČEV IZBOR I TRAJNJA	59
5.1.	UTICAJ PROMENA VISINE NOVČANOG DOHOTKA NA POTROŠAČEV IZBOR	59
5.2.	UTICAJ PROMENA CENA NA ODLUKE POTROŠAČA O IZBORU	61
5.3.	CENOVNI PARADOKSI	63
5.4.	UTICAJ PROMENA CENA NA ZAMENLJIVOST DOBARA I DOHOTKE POTROŠAČA	65
5.5.	INKORPORIRANJE PONAŠANJA POTROŠAČA U FUNKCIJU TRAJNJE	67
5.6.	ELASTIČNOST TRAJNJE I NJENI MODALITETI	70
5.6.1.	Cenovna elastičnost trajnje	71
5.7.	CENOVNA ELASTIČNOST TRAJNJE I OBLIK KRIVE PCC	74
5.7.1.	Faktori cenovne elastičnosti trajnje	76
5.7.2.	Dohodovna elastičnost trajnje	77
5.7.3.	Unakrsna cenovna elastičnost trajnje	77
III	Teorija troškova i teorija ponude	78
1.	POJAM TROŠKOVA	80
2.	TROŠKOVI I IZDACI	81
3.	ZNAČAJ TROŠKOVA	81
4.	FAKTORI FORMIRANJA TROŠKOVA	82
5.1.	DRUŠTVENI FAKTORI FORMIRANJA TROŠKOVA	83
5.2.	TEHNIČKI FAKTORI FORMIRANJA TROŠKOVA	85
5.3.	ORGANIZACIONI FAKTORI I FORMIRANJE TROŠKOVA	86

6. PRIRODNE VRSTE TROŠKOVA	90
7. PROMENA STRUKTURE PRIRODNIH VRSTA TROŠKOVA.....	94
DINAMIKA TROŠKOVA.....	96
7.1. MEDUZAVISNOST TROŠKOVA I KORIŠĆENJA KAPACITETA.....	96
7.2. PROPORCIONALNI TROŠKOVI.....	97
7.3. RELATIVNO FIKSNI TROŠKOVI.....	99
7.3.1. Ravnomernost relativno fiksnih troškova.....	99
7.3.2. Progresija relativno fiksnih troškova	101
7.3.3. Degresija relativno fiksnih troškova	103
7.3.4. Uticaj nepotpunog iskorištenja kapaciteta	105
7.4. FIKSNI TROŠKOVI.....	107
7.5. UKUPNI I PROSEČNI TROŠKOVI.....	109
7.6. GRANIČNI TROŠKOVI.....	111
7.6.1. Pojam graničnih troškova.....	111
7.6.2. Granični troškovi, prosečni troškovi i prodajna cena	115
7.6.3. Granični troškovi kao instrument poslovne politike	118
7.7. DINAMIKA PRIHODA I TROŠKOVA.....	119
8. KALKULACIJA TROŠKOVA	126
8.1. DIVIZIONA KALKULACIJA	127
8.2. KALKULACIJA EKVIVALENTNIH BROJEVA.....	127
8.3. KALKULACIJA VEZANIH (KUPLOVANIH) PROIZVODA	130
8.4. DODATNA KALKULACIJA	131
9. ZAKONI PROIZVODNOSTI I TROŠKOVI.....	133
9.1. ZAKON MASOVNE PROIZVODNJE.....	133
9.2. ZAKON RASTUĆIH I OPADAJUĆIH PRINOSA ILI ZAKON OPADAJUĆIH I RASTUĆIH TROŠKOVA	133
9.3. ZAKONI SUPSTITUCIJE	137
9.3.1. Zakon supstitucije proizvoda	137
9.3.2. Zakon supstitucije elemenata proizvodnje	140
9.4. ZAKON TRANSPORTNIH TROŠKOVA I LOKALNA PROIZVODNJE.....	145
10. FUNKCIJE TROŠKOVA.....	147
10.1.1. Pojam graničnih i prosečnih troškova.....	147
10.1.2. Izračunavanje prosečnih i graničnih troškova.....	150
10.1.3. Funkcija ukupnih troškova (t).....	152
10.1.4. Funkcija prosečnih troškova (tq).....	155
10.1.5. Funkcija graničnih troškova (ΔTq).....	157

10.1.6. Presek funkcija prosečnih i graničnih troškova.....	159
10.1.7. Presek funkcija prosečnih troškova, graničnih troškova i prodajne cene.....	162
11. PRIHODI FIRME	166
11.1. MODALITETI PRIHODA U USLOVIMA KONKURENCIJE	166
11.2. PRIHOD FIRME U MONOPOLSKIM USLOVIMA	167
11.3. PROFIT KAO CILJ PRIVREDIVANJA PRIVREDNE JEDINICE	171
11.4. TROŠKOVI, OBLICI I GRAFIČKO PREDSTAVLJANJE PROFITA	172
11.4.1. Klasifikacija troškova	173
11.4.2. Oblici profita.....	174
11.4.3. Predstavljanje profita na dijagramu.....	177
11.5. KOMPLEMENTARNI I SUPSTITUTIVNI FAKTORI PROIZVODNJE- IZOKVANTE (KRIVULJE) JEDNAKOG PROIZVODA	178
11.6. OPTIMALNA KOMBINACIJA FAKTORA PROIZVODNJE (DIJAGRAMSKA METODA)	180
IV Principi ekonomije i optimalizacija poslovanja .182	
1. PRODUKTIVNOST RADA	183
1.1. OBIM PROIZVODNJE U IZRAZU PRODUKTIVNOSTI (Q)....	184
1.1.1. Obim proizvodnje izražen fizičkim jedinicama mere	184
1.1.2. Obim proizvodnje izražen tržišnom cenom (C).....	186
1.1.3. Obim proizvodnje izražen objektivno uslovljenom cenom koštanja (T)	189
1.2. OBIM PROIZVODNJE IZRAŽEN NORMA ČASOVIMA (R)	190
1.3. OBIM PROIZVODNJE IZRAŽEN OBJEKTIVNO USLOVLJENIM TROŠKOVIMA RADA (Tr).....	192
1.4. UTROŠCI RADNE SNAGE U IZRAZU PRODUKTIVNOSTI (R).....	193
1.4.1. Objektivno uslovljeni utrošci radne snage (R).....	193
1.5. ORGANIZACIONO USLOVLJENI UTROŠCI RADNE SNAGE (R)	196
1.6. MOGUĆNOSTI POVEĆANJA PRODUKTIVNOSTI RADA	205
2. EKONOMIČNOST	210
2.1. DINAMICKA ANALIZA EKONOMIČNOSTI	211
2.1.1. Primer, kvantificiranja uticaja prodajnih cena nudi nam i ključ ekonomičnosti (E_c)	211
2.1.2. Primer kvantificiranja uticaja obima proizvodnje na dinamiku ekonomičnosti (E_q)	212
2.1.3. Primer iz kvantificiranja uticaja troškova materijala na dinamiku ekonomičnosti (E_m).....	214

2.1.4. Primer iz kvantificiranja uticaja troškova rada na dinamiku ekonomičnosti (Etr)	215
2.2. STATIČKA ANALIZA EKONOMIČNOSTI.....	216
2.3. EKONOMIČNOST KONKRETNOG I PROSEČNOG PROIZVOĐAČA.....	221
2.4. MOGUĆNOSTI POVEĆANJA EKONOMIČNOSTI.....	225
3. RENTABILNOST	229
4. OPTIMALIZACIJA POSLOVANJA	231
4.1. POJAM I ZNAČAJ OPTIMALIZACIJE	231
4.2. OPTIMALIZACIJA PROCESA PROIZVODNJE.....	232
4.2.1. Grafički metod.....	233
4.3. SIMPLEKS METOD.....	249
V Savremeni mikroekonomski modeli	260
1. TRŽIŠNE STRATEGIJE MONOPOLISTA	261
1.1. TRŽIŠNE FORME I TRŽIŠNE STRUKTURE	261
1.2. USLOVI NASTANKA MONOPOLA I KRIVE PRIHODA MONOPOLISTA	263
1.3. KRATKOROČNA MAKSIMIZACIJA PROFITA MONOPOLSKE FIRME.....	265
1.4. DUGOROČNA RAVNOTEŽA U MONOPOLU.....	267
1.5. PERFEKTNJA KONKURENCIJA I POTPUNO MONOPOLSKO TRŽIŠTE	268
1.6. DISKRIMINACIJA CENA U MONOPOLU	270
1.7. DRŽAVNO REGULISANJE CENA MONOPOLISTE	273
1.8. TRŽIŠNO PONAŠANJE MONOPOLISTA U POTENCIJALNOJ KONKURENCIJI	275
2. OLIGOPOLSKA TRŽIŠTA	279
2.1. OPŠTE KARAKTERISTIKE TRŽIŠNOG PONAŠANJA U OLIGOPOLU	279
2.2. OGRANIČENJA ULASKA NA OLIGOPOLSKO TRŽIŠTE.....	281
3. KLASIČNI OLIGOPOLSKI MODELI.....	283
3.1. KURNOV MODEL OLIGOPOLA	283
3.2. BERTRAND-EDŽVOTOV MODEL OLIGOPOLA	285
4. UPRAVLJANJE CENAMA U OLIGOPOLIMA	287
4.1. ŠTAKELBERGOV MODEL RAVNOTEŽE.....	287
4.2. ŠTAKELBERGOV MODEL NERAVNOTEŽE.....	289
4.3. LIDERSTVO CENA DOMINANTNOG PREDUZEĆA (LIDERA).....	290
4.4. LIDERSTVO CENA PROIZVOĐAČA S NIŽIM TROŠKOVIMA	292
4.5. BAROMETRIČKO UPRAVLJANJE CENAMA	293

4.6.	<i>SVIZIJEVA TEORIJA STABILNOSTI OLIGOPOLSKIH CENA</i>	294
5.	MAKSIMIZACIJA PROFITA U KARTELIMA	297
5.1.	<i>POTPUNA SARADNJA U KARTELU</i>	297
5.2.	<i>KARTEL U DUOPOLU SA RAZLIČITIM ODNOSIMA TROŠKOVA</i>	298
6.	MONOPOLSKA KONKURENCIJA	301
6.1.	<i>ČEMBERLINOVA VELIKA GRUPA PROIZVODA I TRŽIŠTE DIFERENCIRANIH PROIZVODA</i>	302
6.2.	<i>FORMIRANJE CENE U MONOPOLSKOJ KONKURENCIJI</i>	304
6.3.	<i>KRA TKOROČNA RAVNOTEŽA CENA U MONOPOLSKOJ KONKURENCIJI</i>	306
6.4.	<i>DUGOROČNA RAVNOTEŽA CENA U MONOPOLSKOJ KONKURENCIJI</i>	307
7.	SAVREMENI MIKROEKONOMSKI MODELI	310
7.1.	<i>TEORIJA "VIŠKA U KORIST POTROŠAČA"</i>	310
7.1.1.	<i>Pojam viška u korist potrošača</i>	310
7.1.2.	<i>Korigovana suma viška u korist potrošača</i>	312
7.2.	<i>EKSTERNALIJE</i>	314
7.2.1.	<i>Pojam eksternalija</i>	314
7.2.2.	<i>Primer pozitivnih eksternalija</i>	316
7.2.3.	<i>Primer negativnih eksternalija</i>	318
7.2.4.	<i>Sadejstvo pozitivnih i negativnih eksternalija</i>	319
7.3.	<i>EKSTERNALIJE I SVOJINSKI ODNOSI</i>	320
7.4.	<i>UTICAJ POREZA I SUBVENCIJA NA POZICIJE TRŽIŠNIH AKTERA</i>	323
7.4.1.	<i>Mikroekonomski uticaj poreza</i>	323
7.4.2.	<i>Porez na promet proizvoda</i>	327
7.4.3.	<i>Porez na dobit korporacija</i>	328
7.4.4.	<i>Mikroekonomski uticaj subvencija</i>	330
	* LITERATURA	329